

KRISTINESTAD
KRISTIINANKAUPUNKI

Utlåtande om förutredning av Österbottens välfärdsområdes mat- och städtjänster

Kristinestads stadsstyrelse har behandlat ärendet via epost, eftersom tidtabellen från Österbottens välfärdsområde var för snäv för att kunna behandla ärendet vid ett stadsstyrelsemöte.

Med beaktande av frågans vikt och betydelse, är den strama tidtabellen för ägarkommunernas respektlös, särskilt med beaktande av att den av Österbottens välfärdsområde givna tidtabellen för möjlighet till utlåtande sträcker sig över julhelg, nyårshelg och trettondag. För att ägarkommunerna och berörda in-housebolag ska kunna ge välavvägda utlåtanden borde tidtabellen varit längre. Utredningen kring detta har varit aktuell sedan juni 2024 och det hade varit möjligt att föra en diskussion med såväl ägarkommuner som bolag om framtida service samt kostnader. Österbottens välfärdsområde kan gott skjuta fram tidtabellen för detta ärende med 1-2 månader för att under tiden diskutera med såväl bolagen som ägarna innan beslut fattas.

Österbottens välfärdsområde har endast sänt en sammanfattning av utredningsrapporten till ägarkommunerna, inte den fullständiga rapporten, vilket ger en osäkerhet i beredningen av utlåtandet. Ägarkommunerna borde fått tillgång till fullständig information om vad rapporten säger om bolagen.

Att jämföra priset mellan konkurrensutsättningar inom andra välfärdsområden med det faktiska utfallet 2023 ger inte rätt bild av kostnaderna.

Under 2024 har stödtjänstbolagen arbetat med att minska kostnaderna, vilket inte framkommer i sammanfattningen av utredningsrapporten, därför är inte sammanfattningen av utredningsrapporten trovärdig. Sammanfattningen av utredningsrapporten innehåller konsekvensbedömning för in-housebolagen och deras personal, dock saknas konsekvensanalyser med anledning av extern påverkan såsom exempelvis kontaminering av livsmedel kan ske. Om endas ett bolag ansvarar för samtliga matjänster inom hela Österbottens välfärdsområde kan kontaminering av livsmedel vara förödande, i sådana fall är det troligtvis säkrare och bättre att ha flera aktörer, vilka sannolikt köper sina råvaror från olika leverantörer.

Sammanfattningen av utredningsrapporten saknar konsekvensbedömningar även gällande pandemier och andra nödsituationer, då kostnader för både mat och städtjänster kan öka avsevärt, särskilt om det krävs extra hygienåtgärder eller om arbetsstyrkan inte kan arbeta full tid. Sammanfattningen av utredningsrapporten nämner generella kostnadsbesparingar men saknar analyser kring ökade kostnader som kan uppstå vid sådana kriser.

Sammanfattningen av utredningsrapporten saknar även beredskapsaspekter. Ur beredskapssynvinkel är det motiverat med minst två stödtjänstbolag framom ett bolag eller att en helt privat konkurrensutsatt tjänsteleverantör. Ur beredskapssynvinkel bör det finnas flera produktionskök i hela regionen.

Sammanfattningen av utredningsrapporten saknar kvalitetskonsekvenser på lång sikt. Det nämns risker kopplade till kvalitetskontroll och nöjdhet med tjänsterna, men det saknas en djupare analys av de långsiktiga

kvalitetskonsekvenserna för användarna eller invånarna beroende på valet av leveransmodell. Förändringar i organisationen kan påverka servicekvalitet, särskilt om externa leverantörer inte har samma förståelse för de lokala behoven som inhouse-bolag.

Sammanfattningen av utredningsrapporten tar upp några risker som kan påverka anställda, men det saknas en konkret konsekvensanalys av arbetsmiljöförändringar. Till exempel, hur övergången till externa leverantörer skulle påverka arbetsvillkor som löner, arbetstider och anställningstrygghet för personalen.

Sammanfattningen av utredningsrapporten innehåller ingen analys av miljökonsekvenser som kan uppstå vid övergångar till externa aktörer, särskilt när det gäller logistik och leveransmetoder för mat och städtjänster. Eventuella förändringar i transportlösningar eller användning av resurser kan ha miljöpåverkan som inte behandlas här.

Slutsatsen av detta är att sammanfattningen av utredningsrapporten saknar flertalet relevanta konsekvensbedömningar.

Det går inte att kommenterar själva sammanfattningen av utredningsrapporten, eftersom det är en sammanfattning och vi inte har kännedom om hela innehållet i hela rapporten. Sammanfattningen innehåller heller inte konsekvensbedömningar i den utsträckning som vore önskvärt.

Förslag som saknas i sammanfattningen av utredningsrapporten

Eftersom sammanfattningen av utredningsrapporten innehåller ett alternativ om konkurrensutsättning av städ- och mattjänster utanför Vasa så är det förvånande att det inte innehåller ett förslag om att bibehålla in-housebolag i norr och söder samt konkurrensutsätta städ- och mattjänster i Vasa. Detta vore mer logiskt eftersom Vasa är den största staden och därmed borde det finnas ett större intresse av privata aktörer att erbjuda sina tjänster där än i övriga delar av Österbotten. Denna modell bör utredas.

Ett annat alternativ som saknas är att städ- och kosthållsdelen från Alerte skulle överföras till exempelvis till Stöd Botnia Tuki. Vilka konsekvenser detta kunde ge bör utredas.

Sammanfattningen av utredningsrapporten saknar även alternativet att skapa tre områden i Österbotten; syd, mitten samt nord, för sina in-housebolag, som kunde samarbeta med privata aktörer i de tre områdena, samt vilka konsekvenser ett sådan alternativ skulle medföra.

Slutsats

Det finns flera alternativ som bör utredas grundligt innan beslut fattas.

Stödtjänstbolagen samt deras ägarkommuner bör få ta del av materialet åtminstone till den del det gäller bolagen.

Kristinestads stadsstyrelse anser att Österbottens välfärdsområde bör bibehålla de tre in-housebolagen, ge dem tid att utveckla verksamheten i för Österbottens Välfärdsområdet gynnsam riktning under 2025 eventuellt i samarbete med andra privata aktörer samt att under 2025 utreda möjligheten att konkurrensutsätta mat- och städtjänster i Vasa.

Kristinestad 14.1.2025

Enligt uppdrag,
Mila Segervall
Stadsdirektör